

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Práce s textem – interpretace a analýzy
Název učebního materiálu:	Poetika Hrabalových próz – řečový proud
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0417
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	4. ročník čtyřletého gymnázia, oktáva osmiletého gym.
Autor:	Marie Brožová
Datum vytvoření:	10. 10. 2013
Datum ověření ve výuce:	21. 10. 2013
Druh učebního materiálu:	Pracovní list
Očekávaný výstup:	Žák se při analýze výňatků z díla B. Hrabala Příliš hlučná samota a recenze J. Peňáse seznamuje s poetikou vystavěnou na technice řečového proudu, konfrontuje tuto techniku s obsahem jemu známého pojmu technika proudu vědomí a posoudí jak je tato technika realizována stylově příznakovými syntaktickými prostředky.
Metodické poznámky:	Pracovní list je možné využít k samostatné práci, práci ve dvojicích, či skupinové práci. Osvědčil se požadavek ústních odpovědí na základě písemných poznámek.

Poetika Hrabalových próz – řečový proud

Příliš hlučná samota

Třicet pět let balím starý papír a knihy a žiji v zemi, která patnáct generací umí číst a psát, bydlím v bývalém království, kde bylo a je zvykem a posedlostí trpělivě si lisovat do hlavy myšlenky a obrazy, které přinášejí nepopsatelnou radost a ještě větší žal, žiji mezi lidmi, kteří za balík slisovaných myšlenek jsou schopni položit i život. A teď všechno se to opakuje ve mně, třicet pět let mačkám zelený a červený knoflík mého presu, třicet pět let ale i piju džbánky piva nikoliv pro pití, já mám hrůzu z opilců, já piju, abych napomáhal myšlení, abych se líp dostal do samotného srdce textů, protože to, co já čtu, to není ani pro zábavu, ani abych si ukrátil dlouhou chvíli, nebo dokonce abych líp usnul, já, který žiji v zemi, ve které patnáct generací umí číst a psát, já piju, abych ze čtení už nikdy nemohl spát, abych ze čtení dostal třesavku, protože já sdílím s Hegelem ten názor, že ušlechtilý člověk je málo šlechticem a zločinec málo vrahem. Kdybych já uměl psát, napsal bych knihu o větším štěstí a o větším neštěstí člověka.

J. Peňás, Respekt 1997

V Hrabalově díle – lze to snad zjednodušeně říci – přestávají platit hranice mezi poezií a prózou, slova ze sebe rodí obrazy a ty se pohybují v rytmu, jenž je i základním a záchranným pohybem celého života. Nositelem a hybatelem tohoto život zachovávajícího rytmu je proud řeči, postupující svobodně do všech směrů a strhávající s sebou neuvěřitelné množství skutečnosti. Řeč, nespoutaná mluva, je totiž tím posledním a nakonec i na chvíli vítězným prostředkem proti zmechanizování a vyprazdňování života. Je obranou proti „Automatu Svět“, jenž nebyl jen bufetem v Libni, ale také hrozivým symbolem zničujícího mlýna, v kterém mizí jedinečnost a odlišnost a jehož vize se opakovaně vrací v nejsilnějších Hrabalových textech (Příliš hlučná samota, Něžný barbar). Nadbytkem řeči (což není totéž jako „inflation slov“) se zaklíná ten osud, který hrdinům vnucuje okolní realita, je to pokus „vymluvit“ si čili vydobýt si svůj „osud umělý“, imaginární a básnický. Na vlně řeči jsou tito většinou zle drcení outsideri znovu slavnými vítězi a šampiony. Strýci Pepinovi a jemu příbuzným „lidem na dně“ se znovu poddává svět, který s nimi ve skutečnosti vždy jen tvrdě smýkal.

Podněty k interpretaci:

1. Pokuste o vysvětlení, proč recenzent hodnotí Hrabalovu poetiku slovy „V Hrabalově díle – lze to snad zjednodušeně říci – přestávají platit hranice mezi poezií a prózou.“

.....
.....
.....
.....

2. Je obsahem v recenzi zmiňovaného „proudu řeči“ totéž, co je obsahem takového textu, který je tvořen technikou proudu vědomí, tak jak ji znáte např. z románu J. Joyce?

Pro odpověď užitě obě výše uvedené ukázky.

.....
.....
.....
.....
.....

3. Čím se liší v textu zmiňovaný nadbytek řeči od inflace slov? Dle recenzenta jde o rozdíl zásadní, vnímáte tento rozdíl takto i vy?

.....
.....
.....

4. Které Hrabalovy postavy reprezentují „outsidery“ ze dna společnosti?

.....
.....
.....
.....

5. Je takovouto postavou i protagonista díla Příliš hlučná samota, z něhož je ukázka? Jaký je jeho postoj ke společnosti?

.....
.....
.....
.....

6. Jak rozumíte citovanému Hegelovu výroku „Ušlechtilý člověk je málo šlechticem a zločinec málo vrahem.“? Jak souvisí tento výrok se situací hrdiny díla?

.....
.....
.....
.....

7. Jaký obsah má metafora „samotné srdce textů“? Co znamená srdce textů pro protagonistu?

.....
.....
.....
.....

8. Charakterizujte syntaktickou výstavbu úryvku z Hrabalova románu.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Užití materiálu: archiv autorky PL